

Список використаних джерел:

1. Єремеева В. М. Педагогічна технологія підготовки майбутніх учителів до індивідуалізації навчання учнів: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Віра Модестівна Єремеева. – Житомир, 2002. – 246 с.
2. Києнко-Романюк Л.А. Розвиток критичного мислення як загальнопедагогічна проблема: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Києнко-Романюк Лариса Анатоліївна. – К., 2007. – 235 с.
3. Липкина А. И. Критичность и самооценка в учебной деятельности / А. И. Липкина, Л. А. Рыбак. – М.: Просвещение, 1968. – 142 с.
4. Поль Р. Критическое мышление: Что необходимо каждому для выживания в быстро меняющемся мире / Ричард Поль / Под ред. А. Бинкер. – Центр критического размышления и морального критического анализа Государственного Университета «Sonoma State Univ», 1990. – 74 с.
5. Халперн Д. Психология критического мышления / Д. Халперн. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.
6. Шахов В.І., Шахов В.В. Формування критичного мислення фахівців з соціальної роботи / Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць. – Випуск 52 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – С.160-164 с.

УДК 371.13+371.27+811.111

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-51-440-443

Л.Я. Шпільчак, м. Івано-Франківськ, Україна / L.Ya. Shpilchak, Ivano-Frankivsk, Ukraine

l.shpilchak@ukr.net

З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ СЛУХАЧІВ НТЦ «ІНОЗЕМНІ МОВИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ» НА БАЗІ ДВНЗ «ІФНМУ» ДО СКЛАДАННЯ ІСПИТУ FCE (B2 LEVEL)

Анотація. У статті розкриваються особливості роботи навчально-тренінгового центру «Іноземні мови для професійного спілкування» за напрямом підготовки до іспиту FCE. Розглянуто окремі аспекти викладання англійської мови за цим напрямом та проаналізовано ефективність такої роботи. Звернено увагу на важливість оволодіння іноземною мовою на рівні незалежного користувача.

Ключові слова: іноземна мова, міжнародний іспит з англійської мови, мовленнєва компетенція.

FROM THE EXPERIENCE OF TRAINING OF STC "FOREIGN LANGUAGES FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION" ON THE BASIS OF IFNMU TO FCE (B2 LEVEL) ISK FORMATION

Abstract. The article deals with the peculiarities of the work of the training center "Foreign languages for professional communication" in the direction of preparation for FCE exam. Some aspects of teaching English in this direction are highlighted and the effectiveness of such work is analyzed. Attention is drawn to the importance of mastering a foreign language at the level of an independent user. The priorities of the innovative development of the 21st century education should be the personal orientation of education, the formation of national and universal values, the continuous improvement of the quality of education, updating the content and forms of organization of the educational process, the development of a system of continuous education, ensuring economic and social guarantees for the professional self-realization of scientific and pedagogical workers, integration into European and world scientific and educational spaces. Substantial upgrading of the content of higher education and bringing it in line with current scientific achievements, puts new inquiries before training the highest quality specialists.

Key words: foreign language, international examination in English, language competence.

Постановка проблеми. В сучасному дискурсі поняття «інновація», «глобалізація», «інтеграція», «комунікація», «реформи» окреслюють вектори змін українського суспільства. Розвиток освіти супроводжується інноваційними процесами. Вони є змістом науки й освіти від початкової до вищої та становлять певний інтерес для науковців.

Згідно з основними нормативними документами, що регламентують розвиток науки в Україні, важливим є запровадження комплексу заходів, спрямованих на системне заохочення наукової та професійної активності фахівців, їх міжнародної і внутрішньої академічної мобільності, розширення практик творчих відпусток та стажування, зокрема за кордоном, а також можливості участі іноземних викладачів у навчальному процесі українських університетів, опанування вітчизняними фахівцями новітніх інтерактивних,

індивідуалізованих, командних та проектних навчальних технологій. Реалізація таких заходів не є можливою без знання іноземної мови на рівні, що дозволяє впевнено спілкуватися на професійні теми.

Особливим викликом для української наукової спільноти постала потреба засвідчення належного рівня володіння іноземною мовою, а саме рівня B2 з мов країн Європейського Союзу. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти визначають рівень B2 з іноземної мови в рамках означення «*незалежний користувач*», тобто такий, що може розуміти основні ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й технічні (спеціалізовані) дискусії за своїм фахом; може спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін; може чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи «за» і «проти» [3].

Мета статті. Проаналізувати досвід підготовки слухачів НТЦ «Іноземні мови для професійного спілкування» на базі ІФНМУ до складання іспиту FCE (B2 level) та висвітлити ключові аспекти роботи за даним напрямом.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретичні та практичні аспекти оволодіння іноземною мовою часто стають предметом наукової та методичної дискусії. Серед вітчизняних науковців, що працювали над цією проблемою доцільним є звернути увагу на праці Л. Лимар (використання соціальних мереж при навчанні фахової іноземної мови) [5]; Н. Плахотнюк (використання автентичних текстів у процесі формування іншомовної професійної комунікативної компетентності) [6]; С. Вадаської (формування комунікативної компетентності) [1]; В. Жаворонкової (розвиток іншомовної комунікативної компетентності майбутніх лікарів) [4]; Б. Салюк (технології візуалізації у викладанні англійської мови) [7] та інші. Практика викладання англійської мови для студентів неспеціальних факультетів ВНЗ (програмістів, психологів, технологів, музикантів тощо) засвідчує той факт, що вони краще сприймають складну для них англійську граматику та лексику завдяки візуалізації інформації. Водночас це сприяє економії часу на пояснення мовного матеріалу на користь мовленнєвої діяльності [7]. Дана проблематика стає темою багатьох методичних семінарів, вебінарів та конференцій, що проводяться авторизованими ліцензійними структурами у цій сфері.

Використання технологій навчання дорослих у процесі вивчення англійської мови, на думку В. Жаворонкової, зумовлює позитивні зміни в іншомовній комунікативній компетентності майбутніх лікарів, оскільки процес вивчення іншомовних знань пов'язаний із розвитком умінь студентів використовувати мову як засіб спілкування у сфері майбутньої професійної діяльності [4].

Виклад основного матеріалу. Володіння іноземною мовою на належному рівні виступає не тільки показником якісної освіти громадян, але й запорукою успішної інтеграції української науки в європейський і світовий науковий простір. Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності можливе завдяки *international language*. Саме англійська мова постає тим механізмом, що дає можливість ефективної співпраці й обміну досвідом на глобальному рівні.

З 2015 року Україна є асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Участь у такій програмі відкриває нові перспективи для української науки, даючи вітчизняним фахівцям рівноправний статус з їхніми європейськими партнерами. Серед умов участі в проектах програми «Горизонт 2020», окрім актуальної дослідницької теми, заявка англійською мовою об'ємом 10-15 сторінок, залежно від типу проекту. Все ж володіння іноземною мовою на належному рівні постає не тільки «пропуском» в світові грантові програми, але й своєрідним «ключем» до створення якісного наукового продукту [2].

Безумовно, сучасна вища медична освіта повинна готувати ефективного конкурентно-спроможного фахівця згідно з міжнародними вимогами, серед яких і його комунікативна мовленнєва компетенція, зокрема вільне володіння іноземною мовою. Показовим з цього приводу є той факт, що Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я до ліцензійного іспиту «Крок 1. Стоматологія» включив субтест іноземною мовою. Субтест сформовано із 26 тестових завдань. Це свідчить про суттєву перевагу англійської мови серед інших іноземних мов, заявлених студентами, а також важливість навичок фахового спілкування для майбутніх спеціалістів [<https://medprosvita.com.ua/moz-dodast-subtest-z-angliyskoyi-m>].

Обмін досвідом та інформацією у професійній сфері, публікації в міжнародних фахових виданнях, що включені до науково-метричних баз Scopus, Web of Science та ін., залишаються на часі для української спільноти, не тільки беручи до уваги мовне питання, але також і фаховий аспект. Гранти, участь у міжнародних конференціях, можливість навчання та стажування в країнах ЄС є для сучасного науковця інновацією та викликом водночас.

Відтак, у навчально-тренінговому центрі ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (далі – ДВНЗ «ІФНМУ») «Іноземні мови для професійного спілкування» є певний досвід підготовки слухачів до сертифікаційного іспиту з англійської мови FCE на рівень B2.

Робота за таким спрямуванням стала можливою завдяки укладанню 10 лютого 2017 року договору між ДВНЗ «ІФНМУ» та «Grade Education Centre», який є офіційним платиновим партнером «Cambridge English Assessment» в Україні. Відтоді в університеті відбулися чотири діагностичні тестування (загалом участь прийняли 222 особи), за результатами яких були формовані групи для навчання. Після проведення першого іспиту на базі ДВНЗ «ІФНМУ» у червні 2017 року університет набув статусу підготовчого центру «Cambridge English Assessment» та отримав відповідний сертифікат.

Підготовка до іспиту FCE на рівень B2 відбувається вже третій семестр поспіль. Протягом двох попередніх семестрів у групах навчалися 74 особи. У червні 2017 року іспит склали 40 осіб, у лютому 2018 року відбулась екзаменаційна сесія для 31 слухача НТЦ. У весняному семестрі 2017-2018 навчальних років готуватимуться до іспиту 47 осіб, які складатимуть іспит 7 червня 2018 року.

Тест рекомендують складати тим, хто володіє англійською мовою на рівні Upper-Intermediate, що передбачає достатньо високий ступінь незалежного користування іноземною мовою за шкалою CEFR (Common European Framework of Reference), тобто «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти». Термін дії сертифікату FCE необмежений. [<http://ifnmu.edu.ua/uk/1405>].

Підготовка до іспиту FCE (B2 level) здійснюється за навчально-методичними комплексами «*Compact First*» або «*Objective First*» та «*First Trainer*» за авторством Peter May. Крім того, додатково використовуються посібники «*English Grammar in Use*» (R. Murphy) та «*Use of English B2 for All Exams*» (E. Moutsou). Календарно-тематичний план практичних занять для слухачів тренінгового центру передбачає 2-3 заняття в тиждень. Варто окремо наголосити, що заняття за програмою «*First Trainer*» є різні за тривалістю: 1.5 год. та 3.5 год для дотримання часових рамок іспиту. Саме *time management* це те, що часто не вдається кандидатам на іспиті, а отже, і те вміння, яке на заняттях ми ставимо собі за мету відпрацювати.

Якщо говорити про якість такої роботи, то можна проаналізувати, до прикладу, такі показники: Під час іспиту у червні 2017 року результати навички *Speaking* мали такий вигляд: на рівні B1 – 2%, B2 – 15%, B2+ – 35%, C1 – 48%. У лютому 2018 року результати були такими: B1 – 19%, B2 – 55%, B2+ – 23%, C1 – 3%. Варто відзначити, що під час обох сесій жоден з кандидатів на засвідчив низькі рівні A1 і A2.

Оцінки за *Listening* у червні 2017р. становили: на рівні A1 – 10%, A2 – 7%, B1 – 33%, B2 – 22%, B2+ – 15%, C1 – 13%. Відповідно у лютому 2018р. результати мали таке відсоткове співвідношення: A1 – 7%, A2 – 7%, B1 – 29%, B2 – 41%, B2+ – 3%, C1 – 13%. Варто наголосити, що саме ця частина іспиту є вкрай складною, потребує ретельної підготовки та самостійної роботи слухачів груп.

Результати оцінювання інших мовленнєвих навичок, що перевіряються на іспиті, а саме: *Use of English, Reading, Writing* теж мають позитивну динаміку, однак враховуючи особливості кожної з них, можна стверджувати, що у кандидатів виникали труднощі при виконанні тих чи інших завдань.

Загалом із моменту підписання договору між ІФНМУ та Grade Education Centre в університеті відбулися дві сесії іспиту FCE, завдяки яким сертифікати про відповідний рівень володіння англійською мовою отримав 61 працівник ІФНМУ. З них шість осіб отримали сертифікати рівня C1, сім – B2+, 25 осіб – B2, 23 – B1 [<http://ifnmu.edu.ua/uk/1405>].

Висновки. У підсумку треба зазначити, що пріоритетами інноваційного розвитку освіти XXI століття повинні бути особистісна орієнтація освіти, формування національних і загальнолюдських цінностей, постійне підвищення якості освіти, оновлення змісту та форм організації навчально-виховного процесу, розвиток системи безперервної освіти, забезпечення економічних і соціальних гарантій для професійної самореалізації науково-педагогічних працівників, інтеграція до європейського та світового наукових та освітніх просторів. Суттєва модернізація змісту вищої освіти та приведення її у відповідність до сучасних наукових досягнень, ставлять нові запити перед підготовкою фахівців найвищої якості.

Євроінтеграція України сприяє росту мотивації вивчення іноземної мови. Кожний студент бажає в повній мірі реалізувати свої знання та навички отримані під час навчання. Молоді фахівці мають багато можливостей реалізувати комунікативну компетентність на практиці. Важливо виступити в ролі співрозмовника, який вміє не тільки адекватно сприймати та оперувати інформацією, володіти достатніми знаннями в професійній галузі, знати фахову термінологію, але й вміти чітко та логічно висловлювати свою точку зору, швидко приймати рішення, наводити розумні доводи під час дискусії або дебатів [1].

Ректорат ІФНМУ переконаний, що напрямок роботи центру «Іноземні мови для професійного спілкування» з сертифікації лінгвістичної компетенції викладачів ІФНМУ є важливим для забезпечення ефективного викладання профільних дисциплін студентам-іноземцям, які навчаються в англомовних групах [<http://ifnmu.edu.ua/uk/1405>].

Навчально-методичні комплекси та матеріально-технічне забезпечення цілком відповідають поставленим вимогам. Є всі сподівання на перспективу такої роботи, адже це зумовлене не тільки великим контингентом іноземних громадян серед студентів ДВНЗ «ІФНМУ», але й сприятиме підвищенню рейтингу як викладачів, так і університету загалом.

Список використаних джерел:

1. Вадська С. Формування комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей в умовах компетентнісного підходу / С. Вадська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kamts1.kpi.ua/node/907.
2. Горизонт 2020: Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/tag/gorizont-2020>.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2003.-273с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kievskiy-ruo.edu.kh.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.doc.
4. Жаворонкова В. Особливості розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх лікарів / В. Жаворонкова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zgia.zp.ua/gazeta/InternetKonf_2016_278.pdf
5. Лимар Л. Використання соціальних мереж при навчанні фахової іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей / Л. Лимар, К. Моруга // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді :Зб. наук. праць – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору». – Вип.21. – Кн. 3. – Том I (75). – К.: – Гнозис, 2017. – 506с.
6. Плахотнюк Н. Використання автентичних текстів у процесі формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх журналістів / Н. Плахотнюк // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді :Зб. наук. праць – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору». – Вип.21. – Кн. 3. – Том I (75). – К.: – Гнозис, 2017. – 506с.
7. Салюк Б. Технології візуалізації даних у викладанні англійської мови у вищих навчальних закладах / Б. Салюк // Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2016. – № 4. С. 31-38. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/.../tehnologii-vizualizatsii-dannyh-v-prep>.

УДК 378.147.091:004.853

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-51-443-447

Н. М. Білошапка, м. Суми, Україна / N. M. Biloshapka, Sumy, Ukraine
nata.belaya@ukr.net

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ВМІНЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ЗАСОБИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті піднімається питання визначення методологічної основи формування у майбутніх учителів математики вмінь використовувати засоби комп'ютерної візуалізації у професійній діяльності. Обґрунтовано, що системний підхід забезпечує цілісність навчального процесу; використання діяльнісного підходу дає можливість виявити й розкрити творчий (креативний) потенціал кожного студента; компетентісний підхід забезпечує усвідомлення професії вчителя математики як сукупності психологічної, предметної, методичної та інформаційної компетентностей (складових); використання когнітивного підходу орієнтує в майбутній професійній діяльності унаочнювати складні поняття і конструкції, демонструвати зв'язки між їх елементами, спростовувати чи емпірично підтверджувати певні факти на основі візуальних моделей; інтегрований підхід у навчанні сприяє формуванню цілісного бачення проблеми, здатності абстрактно мислити, всебічно розглядати різні важливі поняття і явища.

Ключові слова: засоби комп'ютерної візуалізації, формування вмінь, системний підхід, діяльнісний підхід, компетентісний підхід, когнітивний підхід, інтегрований підхід, підходи в навчанні.

METHODOLOGICAL APPROACHES FOR FORMATION OF FUTURE TEACHERS OF MATHEMATICS OF INTERFERENCE TO USE COMPUTER VISUALIZATION IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

Abstract. The article raises the question of determining the methodological basis for the formation of future mathematics teachers skills to use computer visualization tools in their professional activities. It is substantiated that a systematic approach ensures the integrity of the learning process. The use of the activity approach enables to reveal and reveal the creative (creative) potential of each student. The competent approach provides an understanding of the profession of mathematics teacher as a combination of psychological, subject, methodological and information competencies (component). The use of the cognitive approach focuses on future occupational activities to outline complex concepts and constructs, to show the connections between their elements, to refute or empirically confirm certain facts based on visual models; An integrated approach to learning contributes to the formation of a holistic